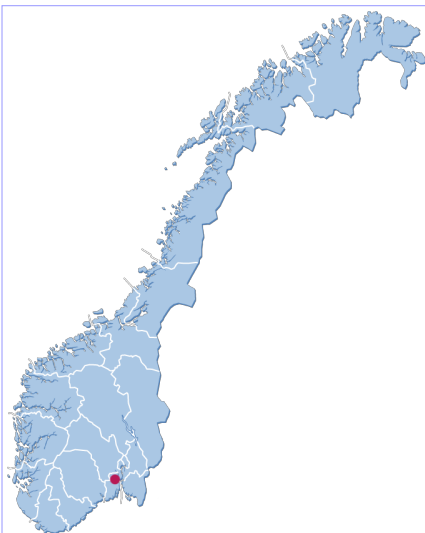
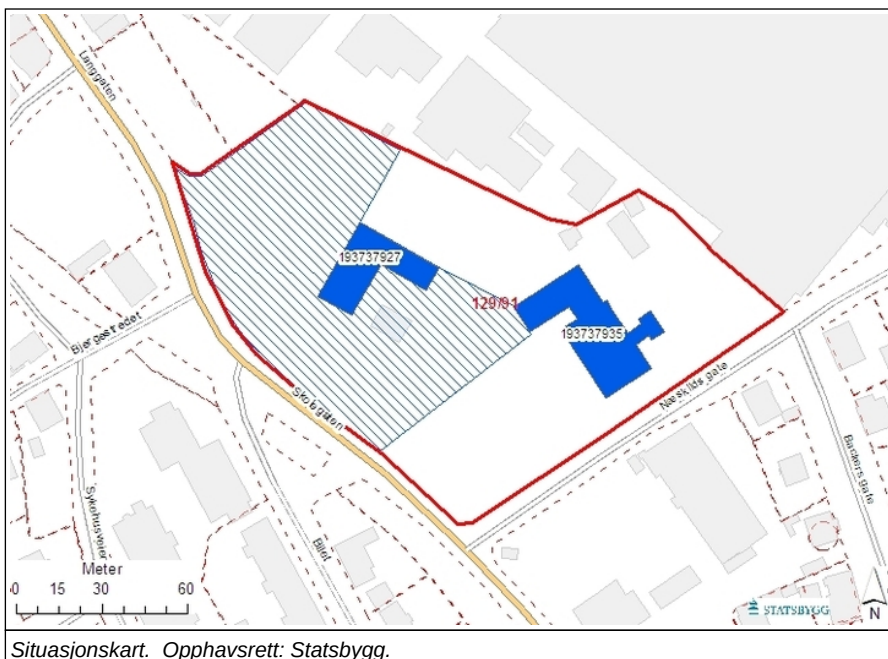

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke:	Vestfold
Kommune:	702/Holmestrand
Opprinnelig funksjon:	Gårdsbruk/lærerseminar
Nåværende funksjon:	Statped/kompetansesenter
Foreslått vernekategori:	Verneklasse 1, fredning
Totalt antall bygg:	3

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
1696	GAMLE GAUSEN	1740 - 1741	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	193737927	129/91
1694	HOVEDBYGG	1898	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	193737935	129/91

Vern kompleks

Formål:	Formålet med fredning av Nedre Gausen, tidligere Holmestrand seminar, er å sikre eiendommen som eksempel på formålsbygd lærerseminar som også har lang historie som spesialskole.
Begrunnelse:	Gjennom Lov om Almueskoler 1827 på landet ble lærerutdanningen en oppgave for staten, og ikke det enkelte sogn, som tidligere. Skolene fikk benevnelsen Stiftsseminar fordi de var et ansvar for hvert stift (bispedømme). Nedre Gausen ble formålsbygd til stiftets læreseminar i 1898. Etter 1902 ble benevnelsen lærerskoler. Fredning av Nedre Gausen vil sikre bevaring av et formålsbygd statlig lærerseminar og sammen med det administrativt fredete våningshuset Gamle Gausen, har anlegget også lang historie som statlig spesialskole for døve. Anlegget har høy arkitektonisk kvalitet. Hovedbygningen på Nedre Gausen er en av få gjenværende formålsbygde lærerseminarer i statlig eie. Gamle Gausen ble vedtaksfredet 06.06.1923.
Omfang:	Fredningen omfatter Gamle Gausen og Hovedbygningen (det opprinnelige lærerseminaret). Gamle Gausen ble vedtaksfredet i 1923 og fredningens omfang er presisert gjennom Riksantikvarens fredningsgjennomgang for Vestfold (2010). Utomhus: I tilknytning til Gamle Gausen fredes også gjenværende deler av den opprinnelige hagen (på nordsiden av hovedfasaden), samt tilgrensende deler av skolens utomhusareal.

Beskrivelse kulturmiljø

Nedre Gausen ligger som en staselig park og storgård nedenfor fjellet ved Holmestrand sentrum. Adressen er Skolegaten 1. Nedre Gausen er ett av fem statlige spesialpedagogiske kompetansesentra for hørselshemmede. Anlegget består av tre frittliggende bygninger, Gamle Gausen, Hovedbygning og en garasje. I tillegg er det satt opp en brakkerigg som benyttes til undervisning (har ikke eget byggnr.).

Gamleveien fra byen går opp mot alleen som fører opp til Gamle Gausen og følger eiendommen langs vestsiden. Gamle Gausen var omkranset av en stor hage, men tidligere har dette trolig vært en mer staselig barokkhage.

Utearealet rundt Hovedbygget er åpent med stor ballplass og parkering. Eiendommens todelte preg er opprettholdt, med den typiske situasjonen for (eldre) byskoler på den ene siden, og det frodige, storgårdsmiljøet på den andre siden.

I 2001 ble ny gatebelysning montert og hagen gjort tilgjengelig og mer innbydende for befolkningen i Holmestrand.

Eiendomshistorikk

Nedre Gausen var opprinnelig del av Gausen, et gårdsbruk som gjennomgikk flere eierskifter og delinger før bygningshistorien til det nåværende anlegget tok til.

1740: Kaptein Caspar Hagemann overtar gården. Da lå hovedbølet oppe på fjellet over Holmestrand, og der Nedre Gausen nå ligger, var det bare små driftsbygninger, som bryggerhus, vedsjul, fjøs, låve og grisehus. Hagemann ønsket å reise en praktgård på Nedre Gausen der sosieteten kunne samles. Hovedbygningen oppføres ca. 1740. Man må anta at det på denne tiden har vært store festsaler og utsmykkede rom i hovedbygget. Den kjente Gausesalen som man ser spor av i dag er det imidlertid en Johannes Müller som har stått for.

1784 1799: Gausen gård deles opp, og Nedre og Øvre Gausen skilles ut fra hovedgården.

1896: Holmestrand kommune kjøper Nedre Gausen.

1898: Bygg 1694 Hovedbygget oppføres og Holmestrand lærerseminarium etableres på Nedre Gausen.

1902: Skolen endrer navn til Holmestrand offentlige lærerskole.

1931: Lærerseminariet legges ned og Døveskolen flytter inn. Døveskolen ble drevet som en tradisjonell spesialscole med internat fram til 1980-årene. Da startet utviklingen av et ressurscenter med nye tjenester og mer utadrettet virksomhet.

Døveskolen var en videreføring av Hedvig Rosings taleskole for døvstumme, opprettet i Kristiania 1881. Staten overtok skolen i 1890-årene og i 1899 flyttet den til Holmestrand.

Verneverdige bygg

Byggnr: 1694
GAB nr: 193737935
Navn: HOVEDBYGG
Oppført: 1898

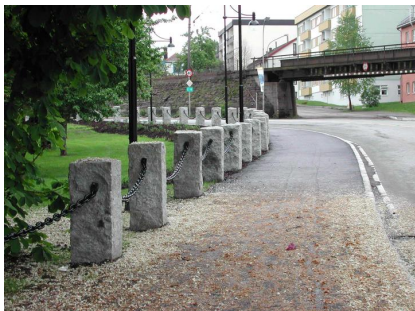

Byggnr: 1696
GAB nr: 193737927
Navn: GAMLE GAUSEN
Oppført: 1740 - 1741

Utomhusanlegg

Elementnr: U_04
Elementnavn: Gjerdesteiner
Beskrivelse: Slike gjerdesteiner erstattet et to meter høyt gjerde i 2001 og gjorde parken tilgjengelig for publikum.

Elementnr: U_02
Elementnavn: Husker
Beskrivelse: Sør for Gamle Gausen mot ballplassen.

Elementnr: U_03
Elementnavn: Undervisningsbrakke
Beskrivelse: Undervisningsbrakken blir behandlet som utomhuselement her pga. sin midlertidighet.

Fasade Gamle Gausen mot nordøst. Opphavsrett: Statsbygg.

Hovedbygningen tidl. lærerseminar. Opphavsrett: Statsbygg.

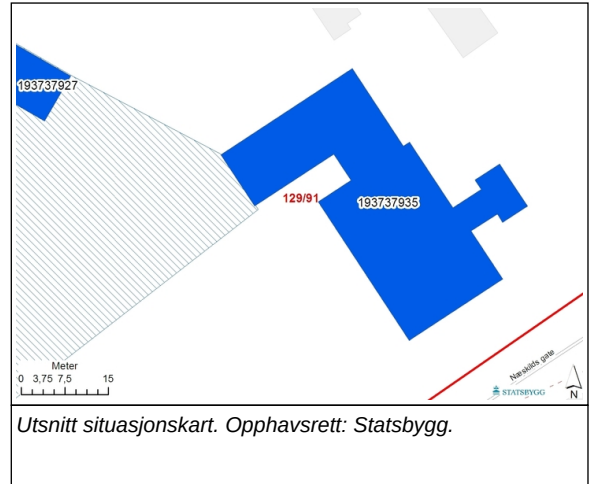
BYGNING 1694 HOVEDBYGG

Kompleks 622 NEDRE GAUSEN, HOLMESTRAND

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat: STATSBYGG SØR
GAB nr: 193737935
Gnr/bnr: 129/91
Oppført: 1898
Byggherre: Staten
Arkitekt: I. O. Hjort
Opprinnelig funksjon: Undervisning/forskning
Nåværende funksjon: Undervisning/forskning
Bygningsart: Skole
Regulering: Regulert: Nedre Gausen med alle bygg og tilhørende uteområde er regulert i plan vedtatt 10.10.1980. Hele eiendommen er skravert og vises som planlagt båndlagt område vedr. bygningsmiljø/kulturmiljø etter Plan- og bygningsloven.

Vernestatus:

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Kilder:
Er første gang oppført i St.meld. nr. 10 i 1932 (side 38) der den kalles Holmestrand offentlige lærerskole. I St.meld. nr. 10 1937 (side 6) er den oppført som Holmestrand offentlige skole for døve.

Sammendrag bygningshistorie

Opprinnelig bygd som seminar, overtatt av Holmestrand offentlige skole for døve i 1932 (Kilde: St.meld. nr. 10 1937).

Bygningshistorikk

1896	1898	Seminarbygningen oppføres.
1932		Lokalene overtas av døveskolen.
1940	1945	Brukt av tyskerne som administrasjonsbygg.
1980		I 1980-årene: Internatrommene med sovesaler bygget om til undervisningsrom, og takene senket. Vaktmesterleiligheten bygget om til scene i gymnastikksalen.

Vern

Formål: Fredning av det opprinnelige lærerseminaret vil sikre bevaring av en viktig representant som lærerseminar og lang statlig spesialskolehistorie.

Begrunnelse: Hovedbygningen på Nedre Gausen ble opprinnelig oppført som Holmestrand seminar (fra 1902 kalt offentlig lærerskole) av staten i 1898. Lærerseminaret ble nedlagt i 1931 og i 1932 ble hovedbygningen tatt i bruk som spesialskole for døve. Skolen ble drevet som tradisjonell spesialskole med internatfunksjon frem til 1980-tallet og deretter har driften utviklet seg til et ressurscenter.

Hovedbygningen har tilnærmet opprinnelig eksteriør, med flere trekk som er typiske for sin tids institusjonsbyggeri. Bygningen har høy arkitektonisk kvalitet og er det best bevarte formålsbygde lærerseminaret i statlig eie.

Interiørfredningen er formulert med henvisning til Riksantikvarens uttalelse i brev til SB av 13.02.2007 (DL 200700763-2).

Omfang: Eksteriør.
Interiør: Hovedstrukturen i bygningen med trappehaller, korridorer samt kursrom 0150 og 0152 som skravert på plantegning. Fredningen omfatter originalt gulvbelegg og flater i øvrige deler av bygningen.

Vernekategori: Verneklasse 1, fredning

BYGNING 1694 HOVEDBYGG

Kompleks 622 NEDRE GAUSEN, HOLMESTRAND

Interiør

Interiørnr: 0136

Interiørnavn:

Gymnastikksal

Beskrivelse: Opprinnelig gymnastikksal, med scenen etablert i senere tid.

Opprinnelig var veggene malt skogs-grønne. Søylerne/pilastrene av tre er synlige i vegglivet, og er forbundet med takkonstruksjonens sakesperrer i tre. Før himlingen ble senket, ca. 1975, gikk romhøyden helt opp i takkonstruksjonen. Avstanden mellom søylene er ulik, og synes bestemt av vindusplasseringen.

Interiørnr: Gang fra 0155/56, kjelleren

Interiørnavn: Kjelleren

Beskrivelse: Her kan man se det murte kappehvelvet i taket som også synes i den nederste kjelleren.

Interiørnr: Gang utenfor rom 0119

Interiørnavn: Gang utenfor rom 0119

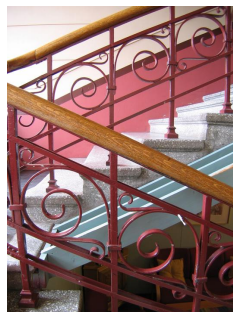
Beskrivelse: Himlingen i gangen under gymsalen. Bjelkelag i tre.

Interiørnr: Hovedtrapp

Interiørnavn: Hovedtrapp

Beskrivelse: Gelender i jern og tre.

Interiørnr: Hovedtrapp
Interiørnavn: Hovedtrapp mot loft

Beskrivelse:

Interiørnr: 0225, 0226, 0220

Interiørnavn:

Undervisningsrom

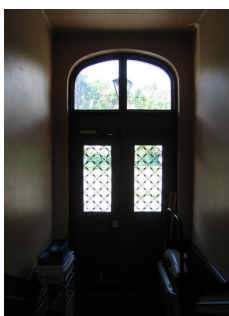
Beskrivelse: Tidligere sovesaler da Døveskolen også hadde internater. Himlingen gikk dengang helt opp til gulvet i loftet, med bjelkelag av jern. Himlingen ble senket da rommene ble bygget om til undervisningsrom ca. 1980

Interiørnr: Utgangsdør

Interiørnavn: Utgangsdør

Beskrivelse:

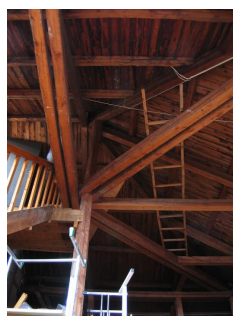

Interiørnr: Loft

Interiørnavn: Loft

Beskrivelse:

Takkonstruksjonen i valmtaket.

BYGNING 1694 HOVEDBYGG

Kompleks 622 NEDRE GAUSEN, HOLMESTRAND

Hovedbygget fasade vest. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade øst med original toalett-paviljong. Opphavsrett: Statsbygg.

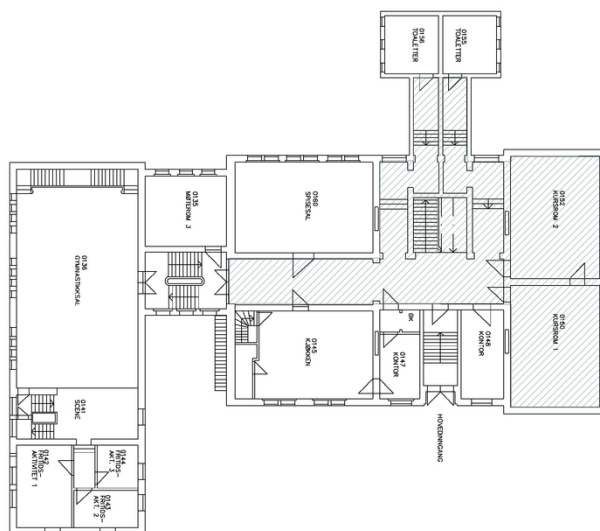
Hovedbygg fasade nord. Opphavsrett: Statsbygg.

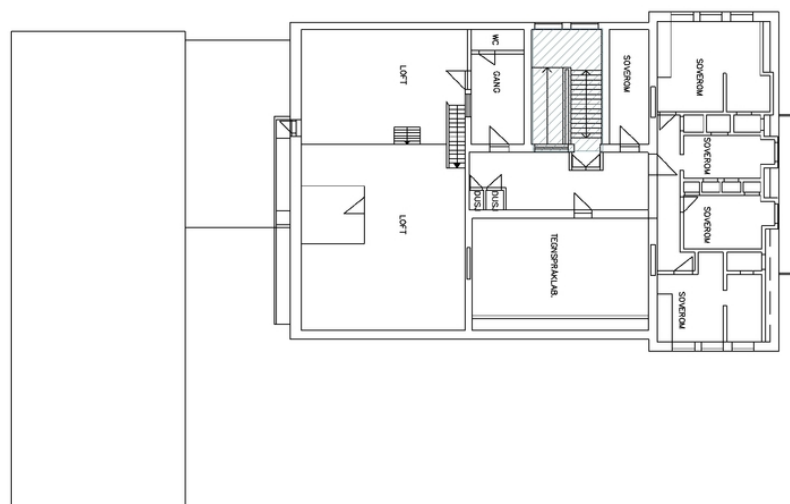
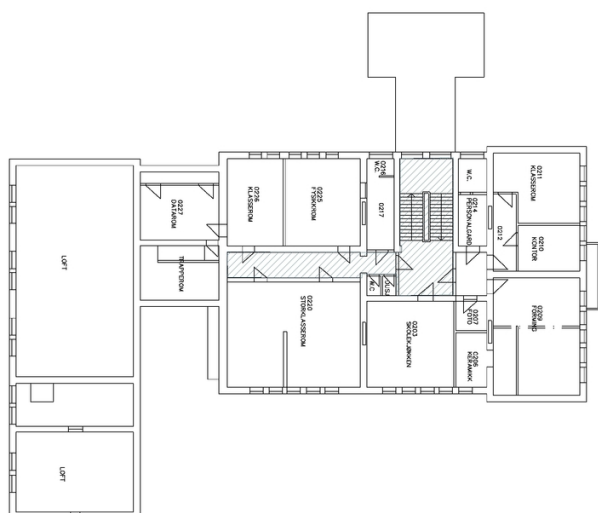
Mellombygget. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade mot skoleplassen. Opphavsrett: Statsbygg.

Plantegning 1. etasje med skravur for fredet interiør. Opphavsrett: Statsbygg.

Plantegning 2. etasje med skravur for fredet interiør. Opphavsrett: Statsbygg.

Plantegning 3. etasje med skravur for fredet interiør. Opphavsrett: Statsbygg.

Gymnastikksalen. Opphavsrett: Statsbygg

Gang. Opphavsrett: Statsbygg

Gang. Opphavsrett: Statsbygg.

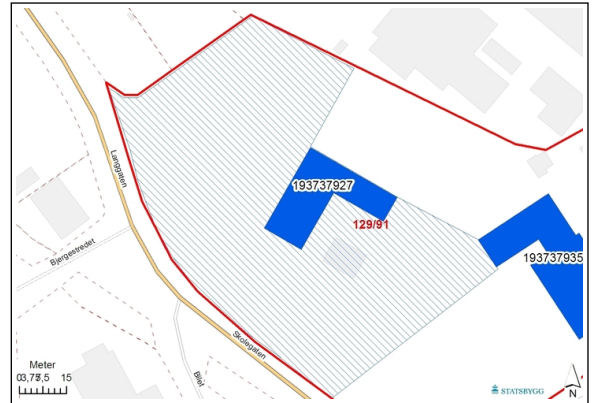
Bjelkelag i tre. Foto: Anne Sofie Galåen. Opphavsrett: EØ/Anne Sofie Galåen.

BYGNING 1696 GAMLE GAUSEN

Kompleks 622 NEDRE GAUSEN, HOLMESTRAND

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG SØR
GAB nr:	193737927
Gnr/bnr:	129/91
Oppført:	1740 - 1741
Byggherre:	Casper Hagemann
Arkitekt:	
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Nedre Gausen med alle bygg og tilhørende uteområde er regulert i plan vedtatt 10.10.1980. Gjeldende kommuneplan av 1999 viser bygningen Gamle Gausen som fredet. Hele eiendommen er skravert og vises som planlagt båndlagt område vedr. bygningsmiljø/kulturmiljø etter PBL.
Vernestatus:	Annet vern: Vedtaksfredet 05.06.1923 etter Bygningsfredningsloven av 1920. Tinglyst: 18.07.1923.

Utsnitt situasjonskart med utomhusfredning. Opphavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygningshistorikk

1740		Bygget oppføres av Casper Hagemann.
1740	1896	Ukjent tidspunkt. To fløyer bygges til på byggets sørside og rammer inn det indre gårdstunet. Den ene av disse er nå revet, men sporene sees i sørfasaden ved mangler av vinduer.
1895	1898	Driftsbygninger tilknyttet tunet i sør rives i forbindelse med byggingen av Hovedbygget til lærerseminariet.
1896		Nedre Gausen solgt til Holmestrand kommune. Gamle Gausen tas etterhvert i bruk som lokaler for lærerseminariet.
1932		Lokalene overtas av Døveskolen, senere Nedre Gausen kompetansesenter.
1995		Rommet ved siden av Gausestien deles opp med lettvegger og døren mellom de to rommene bygges igjen.
1996		Taksteinen skiftes over hele taket.

Vern

Formål:	"Formålet med fredningen er å bevare hovedbygningen ved Nedre Gausen som et arkitektur- og bygningshistorisk viktig eksempel på et stort herskaps hus fra 1700-tallet." Sitat fra Riksantikvarens fredningsgjennomgang (2010). Fredning av Gamle Gausen sikrer også hovedbygningen som har lang brukshistorie som bygning for skoleformål.
Begrunnelse:	Gamle Gausen er det opprinnelige våningshuset på eiendommen Nedre Gausen og bygningen er vedtaksfredet 05.06.1923. Lovgrunnlag: Bygningsfredningsloven av 1920 Tinglystdato: 18.07.1923. (Kilde: Askeladden). Bygningen har høy alder etter norske forhold, og dette tatt i betraktning en lett lesbar historie. Gamle Gausen har funksjon som administrasjons- og kontorlokaler for Nedre Gausen kompetansesenter. Våningshuset har eksteriør med høy aldersverdi, uten at dagens detaljutføring eller overflatematerialer er datert.
Omfang:	Omfanget av fredningen er presisert i Riksantikvarens fredningsgjennomgang (2010): "Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør og inkluderer hovedelementer som planløsning, konstruksjon, materialbruk og overflatebehandling, samt detaljer som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder og fast inventar. Lagrede bygningsdeler som dører, vinduer, listverk og demonterte ovner, der slike finnes, inngår i fredningen." Utomhus: Fredning omfatter gjenværende deler av opprinnelig/eldre hageanlegg, samt allé mot skolen som vist på kart.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 1696 GAMLE GAUSEN

Kompleks 622 NEDRE GAUSEN, HOLMESTRAND

Interiør

Interiørnr: Rom 0214

Interiørnavn:

Gausesalen/Kontor for
tegnspråkkonsulenter

Beskrivelse: Gausesalen er
kjent i beskrivelser fra 17-
1800-tallet som festsal der
den prominente sosieteten
møttes til fest. I dag er
rommet kontor, og lite av
den originale innredningen
eksisterer, men er allikevel
det av rommene som har
flest (synlige) tegn på
hvilken storgård dette en
gang har fremstått som.
Taket er senket og dekket
med kasettmønster.

Interiørnr: Inngangsdør

Interiørnavn: Dør fasade S,
innenfra.

Beskrivelse:

Interiørnr: Trappeløp

Interiørnavn: Dør, inn til
korridor andre etasje

Beskrivelse:

Interiørnr: Trappeløp

Interiørnavn: Hovedtrapp
mellom 1. og 2. etasje.

Beskrivelse:

Gamle Gausen fasade nord. Opphavsrett: Statsbygg.

Hjørne nord/vest. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 1696 GAMLE GAUSEN

Kompleks 622 NEDRE GAUSEN, HOLMESTRAND

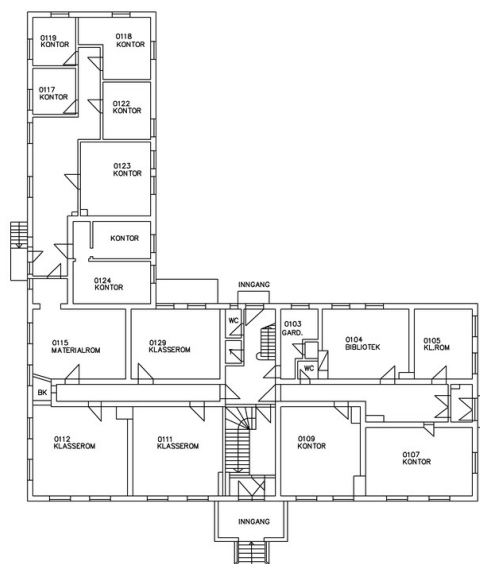
Hjørne sør/øst. Opphavsrett: Statsbygg.

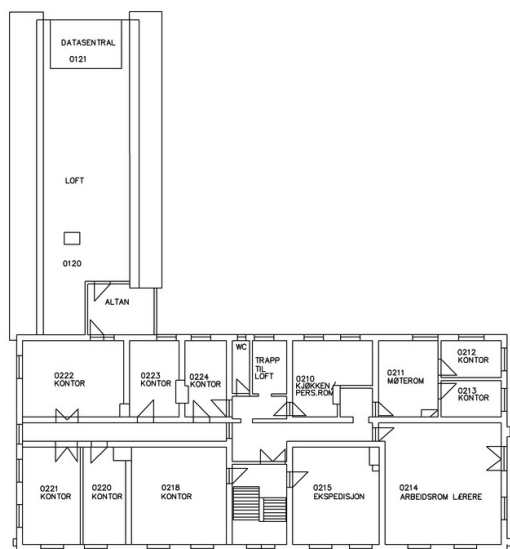
Fasade sørvest. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade sørøst. Opphavsrett: Statsbygg.

Plantegning 1.etg. Opphavsrett: Statsbygg.

Plantegning 2.etg. Opphavsrett: Statsbygg.

Gausesalen. Opphavsrett: Statsbygg

BYGNING 1696 GAMLE GAUSEN

Kompleks 622 NEDRE GAUSEN, HOLMESTRAND

Dør i andre etasje. Opphavsrett: Statsbygg

Hovedtrapp mellom 1. og 2. etg. Opphavsrett: Statsbygg.

Gammel hoveddør. Opphavsrett: Statsbygg.

Rosetten i taket antas å være original. Her kan man også se at taket er blitt senket ca. 10 cm. Opphavsrett: Statsbygg.